

Gróf Tisza Lajos. Emlékbeszéd.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek Sepsi-Szt.-Gyógyón 1898. augusztus 25-én tartott közgyűlésén elmondta: Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos és erdészeti akadémiai tanár.

Tisztelt Közgyűlés! Mély megilletődéssel lépek erre a helyre, hogy az Országos Erdészeti Egyesület megdicsőült nagy elnöke: gróf Tisza Lajos emlékét fölidézzem, azt az emléket, melyből a mindeneket megőrlő idő csak azt a mély fájdalmat semmisítheti meg, amelyet az elválás pertzében éreztünk.

Az ő élete nem enyészik el, hanem csak alakot változtat, s mint kimagasló példa örökkön megmarad, hogy a jövő nemzedéknek becsületes munkásságára, jellem-szilárdságára, s hazafias kötelességérzetére nemcsak tápláló, hanem termékenyítő hatású is legyen.

És ha a magyar nemzet nagy költője Jókai, II Rákóczi Ferenczről való megemlékezésében emígy szól: „Az eszme, aminek egy élet szenteltél, Küzd, épít és terjed, hódít és elfoglal, Mi halottnak látszott, álmaiból felkél, Helyet kér a földfia és halad a koral,” akkor a magyar erdészet is változatlanul vésheti e szavakat feledhetetlen nagy elnöke emlékkövére.

Mert van-e sorainkban olyan, akit ne lelkesítene az eszme: a magyar erdőkulturát szilárd alapra fektetni, s a magyar erdőgaz-

daság szebb jövőjét biztosítani! Ez az eszme vezette a magyar erdészetnek szentelt önzetlen munkásságában halhatatlan emlékü nagy elnökünket s ez a most már bennünk is meggyökeredett eszme, küzd - mert kitűzött célját még el nem érte; épít és terjed, aminek eredménye főképp az Országos Erdészeti Egyesületnek közgyűléseinken évről-évre híven vázolt munkásságából, eddigi alkotásaiból, s tértfoglalásából tűnik elő; hódít és elfoglal, mert a magyar erdőgazdaság ma már nem az a mostoha gyermek, aki a háttérben meghúzódottan kegyelemmorzsákból tengeződik, hanem életerős, nehéz küzdelmekben megedzett sarja közigazdaságunknak.

Sarj, mely a nemzettest életerejét nem gyöngíteni, hanem pezsgő vérével fölfrissíteni van hivatva. És mi azelőtt halottnak tetszett, az a hazafiság, s a nemzet vagyonosodását célzó haladás és kultúra mezején kifejtett becsületes munkásság éltető lüktetésétől felkél, helyet kér a földön és halad a koral.

Az ébresztők sorában első — az, a ki számolva páratlan kötelességérzetével, meggyőződését nyomban tetté is tudta érlelni: dicsőült nagy elnökünk gróf Tisza Lajos. Az ébresztésnek az akkori politikai viszonyok között nehéz küzdelmekkel egybekötött munkájából, már az Országos Erdészeti Egyesület megalapításakor vette ki a maga részét, a mikor is az 1866-odiki alakuló közgyűlésen választmányi taggá történt megválasztása után, kiváló tevékenységet fejtett ki az alapszabályok kidolgozásában.

Majd amikor 1867-ben az egyesület, az erdőgazdasággal kapcsolatos s az erdészettől ennek érdekei csorbítása nélkül el nem választható vadászati ügyek fejlesztését és rendezését is tevékenysége körébe vonta, a vadászati törvény alapvetésére kiküldött bizottság elnökévé gróf Tisza Lajost választatott meg. Az ő elnöklete alatt működött bizottság vetette meg tehát az 1872. évi VI., majd az 1883. évi XX. törvény-cikk alapját, abból a főelvűből kiindulva, hogy a vadászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka.

Lelkesedéssel dolgozott e törvény megalkotását célzó előmunkálatokon nemcsak azért, mert mint maga is hivatott vadász nagyon érezte a tervezett törvény hiányát, hanem főképp azért, mert a viszonyok alapos ismeretéből éles ítélőképességgel következtette, hogy a vadászati-törvény életbeléptetése után a várva várt erdőtörvény sem késhet soká.

Maga is erdőbirtokos lévén, nemes gondolkozásmódjával nem csak tudta, hanem mint meggyőződését hirdette is, hogy a törvénnyel védett erdőkultúra a magyar közigazdasági jólétnek egyik legerősebb támasza lesz.

Lehet-e ezek után csodálkozni, hogy az Országos Erdészeti Egyesület felismervén Tisza Lajosban azt a férfiút, aki a magyar közélet nagyobb szabású és általánosabb hatású működése között a közigazdaság egyik elhanyagolt ágának: az erdészetnek fejlődését és magasabb színvonalra emelését szíven viseli, szorosabban kívánta magához csatolni, s ezért 1868-ban a debreczeni közgyűlésen első alelnökévé, majd gróf Keglevich Béla elnök lemondása után 1875-ben nagy lelkesedéssel elnökévé választotta.

Ettől a pillanattól fogva áldásos tevékenysége egyesületünk működésével annyira egybeforrott, hogy ezt a kapcsolatot csak a kérlelhetetlen halál szakíthatta ketté. Az országgyűlésnek közigazdasági természetű munkásságában az erdészet ügyei soha

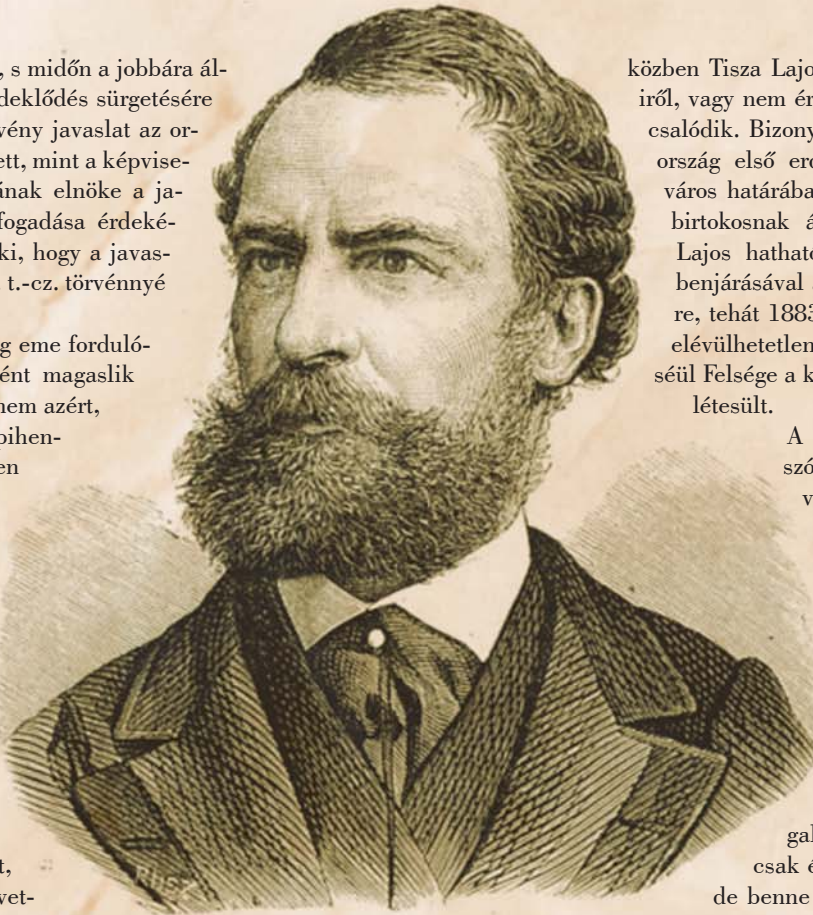
sem kerülték ki figyelmét, s midőn a jobbára általa fölkellett országos érdeklődés sürgetésére a nagyfontosságú erdőtörvény javaslat az országgyűlés asztalára tétetett, mint a képviselőház erdőügyi bizottságának elnöke a javaslat tárgyalásánál s elfogadása érdekében oly buzgalmat fejtet ki, hogy a javaslat 1879-ben, mint XXXI. t.-cz. törvényé vált.

A magyar erdőgazdaság eme fordulópontjánál győztes vezérként magaslik ki Tisza Lajos alakja, de nem azért, hogy most már babérjain pihenjen, de, hogy a szüntelen küzdelemben megerősödve új győzelmeket arasson.

Vezetése alatt s kiváló munkatársai önzetlen ügy-buzgalma folytán egyesületünk a térfoglalás és fejlődés útján oly óriási lépésekkel haladt, hogy fő- és székvárosunkban 200,000 frt értékű székházat építhetett, az erdészeti irodalmat követezően, évről-évre pályázatok s írói megbízások útján nagyértékű művekkel gyarapíthatta, s a mint éppen ma hallottuk, 350,000 frtot meghaladó törzsvagyonnal bír, s azonfelül jelentékeny segélyző alapítványokkal rendelkezik.

Szándékosan hallgatok Tisza Lajos államférfiul tevékenységéről, mint a melynek méltatására nem mi vagyunk hivatva. De az ezen a téren elért sikerei közül egyet, talán a legkiválóbbat még sem hallgathatom el, mert kapcsolatban áll azzal a meleg szeretettel és odaadó ragaszkodással, melyet az erdészet iránt mindenha érzett. Az 1879-ediki rettenetesen pusztító árvíz után, mely Szegedet rombadöntötte, a város újjáalkotása körül, mint királyi biztos, számtalan nehézséggel küzdve, lankadatlan erővel s kitartással dolgozott, hogy felséges királyunk jóslata teljesüljön.

A jóslat beteljesedett: Szeged néhány év alatt „szébb lett, mint volt.” És, ha valaki azt hiszi, hogy eme óriási tevékenysége

közben Tisza Lajos megfedekezett erdészeiről, vagy nem ért rá ügyeikkel foglalkozni, csalódik. Bizonyítja ezt az a tény, hogy az ország első erdőőri szakiskolája Szeged város határában, a városnak, mint erdőbirtokosnak áldozat-készségéből, Tisza Lajos hathatós támogatásával és közbenjárásával a pusztító árvíz után 4 évre, tehát 1883-ban, amikor Tisza Lajost elévülhetetlen nagy érdemei elismerésül Felsége a király szegedi gróffá avatta, létesült.

A szakiskola létesítése látványosan jelentéktelen esemény volt, de ő annál jobban tudta, hogy következményeiben az erdőgazdaság fejlődésére nagyhatású lesz. Nem is csalódott. Kiváló része volt nagy elnökünknek az állami erdőtisztek anyagi helyzetének javításában, mert az ebben az irányban megindult mozgalmat kezdettől fogva nemcsak élénk figyelemmel kísérte, de benne ez az ügy éppúgy, mint a már tarthatatlanná vált erdészeti műszaki

dijnoki intézmény eltörlését, az ország kopárainak befásítását s a magyar erdészeti kísérleti ügy szervezését célzó törekvését hathatós szószólóra talált.

És mindezt csöndben, feltűnés nélkül, a nyilvánosság lehető kerülésével tette, nehogy köszönetre, hálanyilvánításra szolgáltatson alkalmat.

Hogy az erdészeti ügyeket szolgáló munkában nemcsak mint vezető, hanem mint osztályos társ is halála napjáig bámulatos eréllyel, sohasem lankadó cselekvési kedvvel és szívós kitartással működött, főképpen azok tudják, akiknek tevékenysége egyesületünk ügyeivel szorosabb, közvetlenebb kapcsolatban áll, de tudta ezt minden erdész, tudta az egész ország. És mindenki megerősödött ennek tudatában akkor, a mikor a múlt évi december 19-én tartott közgyűlésünkre testének nagy betegséggel, már roskadozva jött hűséges erdészei közé, hogy nagy szellemének utolsó felfolbanásával is világosságot, fényt vessen munkálkodásunkra.

Gróf Tisza Lajos! A magyar erdészet fejlődése történetéhez úgy hozzá van forrva ez a név, hogy az erdészet jövő nemzedéke bármerre s bárhová tekintsen, ezt a nevet egyesülve, egybeforrva találja azokkal az intézményekkel, eredményekkel és tettekkel, melyek a magyar erdőgazdaság megerősödésére, az erdészeti tudomány színvonalának emelésére s a magyar erdészet tekintélyének fokozására szolgáltak. Mint a meleget sugárzó, világító és fényt szóró napsugár, úgy hatott az ő élete, az ő munkássága mireánk, munkásságunkra s ez a sugár nem veszté el s nem is fogja éltető hatását veszíteni soha, mert a forrás, melyből fakad, s mely a földi élet elenyészése után örökönkül ránk maradt, gróf Tisza Lajos szelleme: örök.

Most is a halála utáni első közgyűlésünkön, amikor szívünk egész bensőségével, hálával és kegyelettel adózunk dicső emlékének, szelleme itt van közöttünk és késő unokáink között marad addig, amíg a magyar erdész szíve nemzetéért, királyért, s a hazáját védő erdős bérczekért dobogni tud! Úgy legyen!

Gróf Tisza Lajos szobra Szegeden — Fadrusz János alkotása (Archív)